

Előfizetési árak:
 egész évre 4 ft., félévre 2 ft.,
 negyedévre 1 ft.
Egyes szám ára 5 kr.
 Hirdetések mérsékelt árak szerint.
 ▲ lap megjelenik minden csütörtökön.
 Felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák-u. 8.
 hová a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők.
 Keziratok vissza nem adatnak.
 Kiadóhivatal: Árpád-ut. 20.
 hová a lap anyagi részét illető közle-
 menyek és előfizetési pénzek küldendők.
 Kiadótulajdonos:
FUCHS ANTAL

PESTMEGYE SZABADELVÜ KÖZÖNSÉGÉNEK HETILAPJA.

OKTÓBER 6.

1849—1899.

Ujpest, október hó 5-én.

Ötven éve lesz holnap, hogy a zsar-
 nokai hatalom legsötétebb felhői elbori-
 tották hazánk egét: a vérrel szerzett, a
 vérrel őrzött, vérrel áztatott föld meg-
 ingott a nemzet alatt, s az alvilág leg-
 kegyetlenebb vadállatja, emberi alakot
 öltve, dühöngve száguldott végig dicső-
 ségünk térségein, s tigrisként halálra
 marcangolta mindazokat, a kiknek ba-
 bért talált a homlokukon, diésfényt fe-
 dezett fel a szemükben.

Ez a holnap a magyar szabad-
 ságharcz történetének a legszomorubb,
 az osztrák abszolutizmusnak a legátko-
 sabb napja.

Tizenhárom darabot tépett ki nemze-
 tünk szívéből e napon az osztrák tábor-
 nokai ruhába bujt bestia: Haynau, s tizen-
 három átoknak vetette el magvát an-
 nak a fiatal császárnak az életkertjében,
 a kinek nevében, de *tudta nélkül* oszto-
 gatta az akasztófát a golyó általi halált!

Oh erről a napról, október 6-áról
 még évszázadok múlva sem fog megfe-
 ledkezni a magyar!

Az az aradi vérmező, évszázadok
 múlva is, a népszabadságnak legszebb
 virágait fogja számunkra tenyészteni;
 az az aradi vesztőhely reánk nézve áld-
 dásnak, ellenségeinkre nézve pedig átok-
 nak a forrása marad örökkön örökké!
 Éppen azért nemcsak ma, hanem száza-
 dok és évezredek múlva is, a míg egyet-
 len egy magyar él a Kárpátok s az Ad-

riai tenger között, oda fog a nemzet za-
 rándokolni az aradi Golgothához s lelki
 szemei előtt elvonultatja az 1849-ik év-
 nek október 6-ik napját.

Nagyon, de nagyon szomorú nap
 volt az!

„... Az őszi felhők mögül még ki
 sem bujt a reggeli fénysugár, midőn meg-
 nyílt az aradi várnak az éjszakai kapu-
 ja; az őszi ködön még át sem tört a
 napsugár, midőn ott, a közeli sáncban
 puskaropogás hangzott fel és szabadság-
 harcunk négy dicső hősenek: *Kiss Ernő,*
Lázár Vilmos, Desseffy Arisztid, Schweid-
del József tábornoknak megszűnt a ne-
 mes szíve dobogni. Két órával később
 még kilencz honvédtábornokot kísért ki
 a várból az osztrák katonaság, s néhány
 perc múlva Lahner György, Knezech
 Károly, Pöltenberg Ernő, Aulich Lajos,
 Nagy Sándor, Török Ignác, Vécsey,
 Leiningen és Damjanich tábornoknak a
 bitófán eltorzult arcát világította be a
 felhők mögül kibontakozó nap.”

Bevilágította azért, hogy kereszt-
 fákka avassa égi fényével a szegényosz-
 lopokat; bevilágította azért, hogy Gol-
 gothává avassa azt a helyet, a hol a
 népszabadság hóhéra oly kitünően mű-
 ködött; bevilágította azért, hogy az k-
 ról a bitófákról mindenki leolvashassa
 és átérezhesse, miszerint: „Nem haltak
 meg a hős fiak, kik a hazáért haltanak,
 nevök feltámad és újra él, a hír tün-
 dőklő fényénél!”

Ime, ötven év mult el csak ama bor-
 zásztó nap óta és a vértanuknak neve
 nemcsak hogy feltámadt, hanem meg-
 testesültek az eszméik; a magyar sza-
 bad, a magyar alkotmányos életet él s

a „vértanuk hírének tündöklő fényénél”
 láthatja a világ, hogy a magyar nemzet,
 a míg az egyik kezével megkoszoruzza
 a vértanuk sírját, addig a másik kezével
 szeretettel öleli át a trónt. Igen a „vér-
 tanuk és a hír tündöklő fényénél” tisz-
 telettel hajlik meg Szent István koroná-
 jának a tulajdonosa; a magyar nem-
 zet és a korona viselője: a király előtt,
 az egész művelt világ!

Oh vigye fel mindenki keresztjét az
 aradi Golgothára; zárandokoljon el min-
 denki lelkében annak az aradi vesztő-
 helynek a kálváriájához s fogadja meg
 a vértanuk sírjainál mindenki, hogy ha-
 zánkat, szabadságunkat s alkotmányun-
 kat éppen úgy fogjuk a végső lehelle-
 tünkig szeretni, mint ahogy ők szerették.

Ti pedig szabadságharcunk megdi-
 csőült szellemei, bár

... »Csontjaitok elszórva porladoznak,

Lelketeken nincs időnek hatalma,

Csak port takarhat el a siri hant!

Neveketek a keső unokáknak

Ereklyeképen adja át a lant!

Ne sirjatok, ti hazajáró lelek,

Ne sirjatok, mártírok lelkei,

Eszméket e sir nem temet magába,

Hóhé azokat el nem ejtheti.

Gyalázat fáján halt meg egykor Krisztus

— S ez már a diadal biztos jele:

Megfőrsztek az eszmét véretekben,

S az örök életnek adták át vele!«*

* A korán elhunyt fiatal tanító-költő, *Tóth*
Béla hátramaradt verséből. Szerk.

Felhívás a magyar emberiséghez.

Felszólalok, mint ember és mint magyar.

Van egy pusztító vész, mely áldozatait kö-
 nyörtelenül elragadja. Ez a tüdővész. A rette-

nek a kalandoknak, hogy alkalman nyílt kü-
 lönös ismeretéseket kötni, olyanokat is,
 melyek közül néhány önre nézve is érdekes
 lehet tanácsos ur.

— Érdekes előttem? Mire czélok?

— A Pauhn-féle hümpörre, mely több
 mint negyven éve folyt le, tehát mielőtt a vi-
 lágon voltam, melyet azért tökéletesen ismer-
 rek; ön persze még jobban.

Az aggastyán összehuzta bozontos ősz
 szemöldökét és így szólt: »Hiába való dolog
 erről a régi ügyről beszélni.

— Oh kérem! Önnek van egy bájos uno-
 kája.

— Haha! Hát ez már feltűnt önnek? A
 gróf ur talán lánynezőbe jár? Talán használ-
 hatná adósságai törlesztésül százötvenezer
 frtnyi hozományát?

— Oh azokra ez távolról sem lenne ele-
 gendő, tanácsos ur. Most csak a magas poli-
 tika az én kedvesem. Másnak részére kerem
 meg a kezét, ki nem más, mint Planeset Ist-
 ván. Mint talán tudomására jött, most üzlet-
 társa vagyok, szeretném e derék fiatal ember
 boldogságát elősegíteni.

— Hagyjuk el a teljesen czéltalan alku-
 dozást gróf ur.

— Még nem! Térjünk vissza a Pauhn-féle
 dologra, melybe az ön neve oly sajátságos
 módon volt belekeverve.

Az aggastyán mérgesen akart felpattanni,
 míg ismét eszéhez tért, meggondolván, hogy
 talán jobb lesz meghallgatni célját és értel-
 mét a gróf homályos példabeszéseinak.

(Folyt. köv.)

TÁRCZA.

(4) Az üzlettárs.

— Hajlandó vagyok változat meghosszab-
 bitani — biztatta a gyáros.

— Ezer köszönet uratim — kiált István —
 úgy látom a gróf ötlete már is áldásosnak bi-
 zonyul.

Erre elhagyta a fogadót s az utcán át-
 ment, feltekintett Carlier lakására; Maria ott
 állt a nyitott ablakban és rámosolygott. Ed-
 dig csak titokban láthatták egymást és csak
 hallkan suttoghattak egymásnak szerelmes
 szavakat. Most vége lett keserves számkive-
 tésének és kedvese már holnap ilyenkor
 menyasszonya lesz. Oh ezt alig tudta elhinni,
 felfogni.

Nemsokára ismét népcsődület támadt az
 utcán, melynek oka egy festő volt, ki óriási
 betűkkel festette az új czéglíratot »Mira-
 beau és Planeset«.

Ennek azonnal híre ment a városban, hol
 csodálkozással és örömmel fogadták.

* * *

Masnap délelőtt tíz órakor Mirabeau át-
 ment Planesethez és kissé körülnézett a bolt-
 ban.

— Most rendbe hozom a dolgot — szolt,
 — azután Carlierhez megyek.

Mielőtt egy óra eltelnék, megcsokolhatja
 menyasszonyát, addig is vegye fel látogató
 öltönyt.

István kikísérte a kapu elé és látta, amint
 Carlier házára lépett.

Mirabeauak kissé várnia kellett, a taná-
 csos elebb gondolkodott, hogy fogadja-e, vagy
 sem. Végre győzött benne a kíváncsiság és
 bevezették hozzá a gróft egy nagy, pompásan
 burtozott helyiségbe.

Az epés aggastyán mérgesen fogadta.
 »Nem értem gróf ur, minek köszönhetem a
 szerencsét«.

Egy székre mutatott és egymással szem-
 ben foglaltak helyet.

— Azt képelem — mondá a gróf. — Nem
 is azért jövök, hogy a szavazatát kerjem, azt
 a nélkül is elnyerem, afelől biztos vagyok.

— Abban ugyan csalódik — felelt a taná-
 csos gunyosan nevetve.

— Sajnos, köztünk egy régi harag van,
 ön akkor feleségem szüleinek volt jogtaná-
 csosa és elválásunknak ön volt fő okozója. Ha
 ön ninesen, ki tudtam volna vinni a kibekü-
 lést, melyet annyira kívántam s akkor minden
 másképp történt volna.

— Azt nem hiszem, — szolt Carlier szá-
 razan. Amit akkor tanácsoltam és tettem,
 csak javára lehetett az ifju urhölgynek. A
 gróf ur későbbi kalandjai ezt eléggé igazolják.

— Azok a kalandok talán elmaradtak
 volna, ha nem vagyok elválva.

— Mire való arról beszélni? nincs annak
 semmi célja.

— Az az egy jó oldaluk mégis volt azok-

gett ragályok, az ázsiai kolera, a keleti pestis nem oltanak ki annyi emberéletet, mint a tüdővész. Amazok ellen védekezhetünk határozottan: ez itt táboroz közöttünk. És hazánk, a szép Magyarország, az erőteljes magyar faj hazája, első sorban áll azon országok között a statisztika ítélete szerint, a hol a tüdővész legtöbb áldozatot követel.

Mindenkinek meg kell döbbsen erre a szóra, a kinek keblében emberi és hazafiai szív dobog.

Évenként százezernyi embernek, kenyérkereső apának, családápoló anyának, reményteljes ifjunak a megmentéséről van szó a mi magyar hazánkban.

E magas szócél elérésére alakult a mellbetegek szanatoriumát felállító egyesület, melynek legmagasabb védnöke a mi koronás királyunk, a ki úgy szereti a magyar nemzetet, a hogy a magyar nemzet szereti őtet.

Hogy ez emberbaráti ügyben én szólalok fel, arra engemet Isten iránti hála kötelez.

Évtizedek előtt, harmincz évvel is régebben, oly nagyfokú mellbajban szenvedtem, — hogy soha egy új tavaszt nem ígérhettem magamnak: az orvosi tudomány minden gyógyszerét kipróbáltam rajtam, kétséges sikerrel. És íme most, késő agykoromban, Isten kegyelméből épen, egészségben bírok a rám nehezült kötelességeknek megfelelni.

Minek köszönhetem én ezt?

Isten kegyelme után a jó levegőnek. Az tett újból emberré.

Teljes elismeréssel viseltem az orvosi tudomány minden gyógyszerét és szérumait iránt, melyekkel a romboló népbetegséget leküzdeni időhöz időt óta törekszem, de maguk az orvosok hangoztatják, hogy mindazoknál hathatósabb az istenadta tiszta lég, helyes táplálkozás s azon a szervezetet edző eljárások, melyekkel ma a szanatoriumokban gyógyítják a tüdőbetegeket.

Ezt az áldást kívánja megadni a felállítandó szanatorium a szenvedő emberiségnek Magyarországon.

Egy nagyszerű gyógyintézet emelendő fővárosunk legegészségesebb részén, a budai hegyek szelvedte völgyében, mely orvosi vélemény szerint a leghelyesebb fekvéssel bír.

Ezen szanatorium felállításához szükséges összeg előteremtésére szólítjuk fel a nemes érzesű közönségünket.

Én magam, ki őseimtől nem örököltem nagy birtokot, kinek a szerencse nem osztott kiucseket, ki folytonos munkám után életem koronával járulok a szent cél eléréséhez.

Bizton hiszem, hogy mindenki, a kiből istenfélő, hazát szerető szív dobog, tehetsége szerint sorakozni fog az intézmény létrehozóihoz.

Áldás reájuk! — *Dr. Jókai Mór.*

Koszorus költőnk e szövegéhez — a melynek közlésére felkerettünk, csak annyi a megjegyzésünk, hogy a nemes eszmének szívesen állunk a szolgálalába.

Magyarországon mintegy félmillió ember szenved tuberkulózisban, s ebből 60—70 ezeret sorvaszt el a gümőkór bacillus. Magában az ország szívében, Budapesten 4141 munkáséletet pusztít el évenként a tüdővész, a mely az orvosi tudomány legújabb dogmája szerint gyógyítható.

Korányi Frigyes már a millenium évében a tüdővész elleni harcra szólította föl egyik főrendiházi beszédében a nemzetet. Ennek a felszólalásnak s az ő fáradságának köszönhető, hogy megalakult az *Erzsébet* királyné nevével viselt *Szegénysorsú tüdőbetegek szanatorium egyesülete*, melynek védnöke a király, s *József* királyi herceggel és *Klotild* kir. hercegné asszonnyal az élükön, *Batthyány* Lajos gróf és *Andrássy* Gézáné grófné az elnökei. A szanatorium számára a székesfőváros egy száz-ezer forint értékű telket is ajándékozott a budakeszi határban s így most már csak a társadalom közadakozásától függ, hogy mielőbb

megvalósuljon, létrejőjön a szegény tüdőbetegek szanatoriuma.

A kinek erő szíre van, buzdítsa tette Jókai Mór felhívása, adjon és gyűjtsön, ha még oly keveset is a szent célra s küldje be adományát, gyűjtött összegét az »Első magyar általános biztosító társulat« pénztárához, a mely a begyűlt összegeket szíveségből kezeli s hírlapilag nyugtatja az egyesület részere.

Jól tudjuk mi azt, hogy nagyon, nagyon sokszor igénybe veszik közönségünk jótékonyágát, de ennél sürgősebb szükségű, nemesebb ügyre még soha pénzt nem kértek.

Minden egyes adomány egy-egy magyart ment meg fajunk, s egy-egy munkaerőt hódít vissza nemzetgazdaságunk számára, a mely utóbbi, eddig rengeteg milliókat vesztett a tüdővész következtében, munkaidőben, munkaértékben.

Minden egyes adomány egy-egy védbástya a saját és szeretteink egészsége szempontjából, mert a baj ragadós s az utca porán át ép úgy hozzánk juthat, mint a kézsorítás útján.

Harczojunk, védekezzünk a tüdővész ellen mindnyájan, — s adakozzunk a szegénysorsú tüdőbetegek szanatoriumára mindnyájan.

H I R E K.

— **Hazafias értekezőlet.** Ujpest község előjárósága az október 6-ki gyásznap melletti megünnepelése tárgyában teendő intézkedések megbeszélése céljából értekezőletre hívta össze a község képviselőtestületének tagjait. Az értekezőlet f. é. október hó 3-án d. u. 5 órakor tartott meg az ujpesti lakarekpenztár tanácskozó termében. Az értekezőletet Lindt János bíró nyitotta meg, mire Zsoldos János jegyző hangsúlyozván, hogy Ujpest hazafias közönsége mindenkor együtt érzett örömben és gyászban az országgal, illő hogy október 6-án, a vértanúk gyásznapján is részt vegyen meg pedig úgy Aradon, mint itthon. Indítványozza, hogy egy küldöttség menesztessék Aradra, amely a község nevében tegyen koszorút a vértanúk sírjára. A küldöttség vezetésére pedig keressék fel a kerület országgyűlési képviselője Wolfner Tivadar. Indítványozza továbbá, hogy a helybeli gyászisteni fiztetéseken a községi képviselők, a község-házából kiindulva, testületileg vegyenek részt. A koszoru költségeit a község pénztára fedezi; a küldöttség tagjai a saját költségükön utaznak. Az előjáróság, e hazafias határozathoz, a legközelebbi közgyűlésen fogja kikérni a képviselőtestület utólagos jóváhagyását. Az értekezőlet egyhangulag elfogadta Zsoldos indítványait s Wolfner Tivadar országgyűlési képviselő kijelentette, hogy az értekezőlet egyhangú felhívására, készséggel leteszi az előjárósággal együtt, a vértanúk emlékére a község koszorúját. Mire az értekezőlet befejeztett. Az előjáróság részéről Zsoldos János közg. jegyző, a képviselő testület részéről pedig Wolfner Tivadar stb. vesznek részt.

— **Október 6-ika.** Az aradi vértanúk lelkiüdvéért milliók imája száll holnap az egék urához. E milliók közül Ujpest hazafias lakossága sem fog hiányozni. E napon ugyanis reggel 9 órakor a római katolikus templomban, d. e. 10 órakor a református, 1/2 11 órakor az evangélikus templomban, d. e. 1/2 12 órakor az izraelita templomban gyász isteni fiztetések tartatnak. A gyász isteni fiztetésen a község képviselői testületileg vesznek részt. Az aradi vértanúk sírjait, szobrát s emlékköveit milliók kegyelele koszorúzza meg holnap. E milliók között ott lesz Ujpest kegyelelenek a jele is. A község nevében Wolfner Tivadar országgyűlési képviselő az előjárósággal együtt egy gyönyörű koszorút helyez a vértanúk szobrára, az »ujpesti ipartestület és az »Ujpesti Függetlenségi Kör« koszorúját Toth János helyezi a sírokra, de részt vesz Ujpest hazafias lakossága és ifjúsága azon gyásznapokon is, melyeket a székesfőváros polgársága rendez a nagy vértanúk emlékére s melyek 3 részből állanak, nevezetesen d. e. 10 órakor a Ferenczrendiek templomában tartandó gyász-miséből, d. e. 11 órakor a fővárosi vigadóban, illetőleg az új város-ház tanácstermében rendezendő gyásznapokból és október 8-án délután 3 órakor a kereszti-úti temetőben levő vértanúk sírjának ünnepies megkoszorúzásából.

— **A király nevenapja.** A király nevenapját tegnap szerdán, a szokásos ünnepségek között ülte meg a hivatalos világ s Ujpest kö-

zönsége. — A középületeken nemzeti zászlók lengtek s a fő hálaadó istentisztelet reggel 9 órakor a római katolikus egyháztanács f. é. október hó 1-én diszgyűlést tartott az új tanácssteremben. A diszgyűlést dr. Plihal elnök nyitotta meg azzal, hogy előadta a diszgyűlés tárgyát s indítványozta, miszerint egy 3 tagú küldöttség menesztessék az ünnepelt esperesplebánosért, aki csakhamar eljenzessel fogadtatott a tanácssteremben, ahol elnök dr. Plihal néhány üdvözlő szót intézven hozzá, Wüsztner Henrik egy igen szép beszédben magasztalta az ünnepelt érdemeit s indítványozta, hogy azok jegyzőkönyvileg örökíttessenek meg, s hogy az egyháztanács tegyen lépéseket, hogy Illek Vincze esperesplebános a haza, a község s az egyház körül szerzett érdemeiért egyházi előleptetésben részesüljön. Illek Vincze meghatottan közönte meg az egyháztanács szeretetének illetően megnyilatkozását s azon kérelmet terjeszté elő, hogy a külfüvetésért semmiféle lépéseket se tegyen az egyháztanács, mert legfőbb jutalmát híveinek és polgártársainak a szeretetében és azon tudatban találja, hogy kötelességet teljesítette. Kéri az egyháztanács további támogatását. Dr. Plihal felszólalása után az egyháztanács Wüsztner Henrik indítványait egyhangulag elfogadta s ezzel a diszgyűlést véget ért. —

— **Delben az »Ujpesti polgári kaszinóban«** diszgyűlés volt, melyen vallaskülönbség nélküli Ujpest polgárai nagy számban jelentek meg. A harmadik fogásnál Greisinger István polg. fiúiskolai igazgató szólt fel és tőszájában Illek Vincze nagy érdemeit esetelelte és az ünnepeltet éllette. Utána dr. Sugár Bódog és Benes János a sajtó nevében köszöntöttek fel a jubilálót. Tőszót mondtak meg: dr. Schwachulay János budapesti ügyvéd és Toth István rákospalotai bíró, kik igen szép szavakkal köszöntöttek fel az ünnepelt plebánost. A társaság a késő délutáni órákig maradt egyült, s pompás ételeket faragott a rossz ételek, rossz italok, pelikanaiak s »káposztás czvekkerit« fölött.

— **Bokréta-ünnepély.** Az új község-ház épületének fő falazatai elkészülvén, a bokréta-ünnepély f. hó 7-én este 6 órakor tartatik meg, amidőn a muokásokat a háztulajdonos község, illetve annak nevében az előjáróság vendégeli meg.

— **Az országos iparegyesület** f. hó 16-án tartja Kolozsvárott V-ik országos gyűlést, amelyen az ujpesti ipartestület Csepregy Pál, ipartestületi biztos, Pohl Károly ipartestületi tükár és Deutsch Zsigmond ipartestületi tag fogják képviselni.

— **Az iskolai igazgatók és a szegény gyermekek** című, lapunk mult számában közölt híreinkre vonatkozólag, kijelentjük, hogy Greisinger, Scherer, polgári — továbbá Friedrich, Földes és Baumgarten elemi iskolai igazgatók az iskolakönyvekre szoruló szegény tanulókat jegyzékét az előjáróságnak már benyújtották.

— **Nepesedési mozgalom.** Az ujpesti állami anyakönyvvezetői hivatalban f. év szeptember havában 135 születés, 75 halálozás jelentetett be s 37 házasság kötöttet.

— **Athelyezés.** A vallás- és közoktatásügy miniszter Schaller Margit és Hübner Márta ujpesti elemi iskolai tanítónőket Bartfára. — Kalamár Gyula és Kalamárné Julicsics Julia Bartfai tanító illetőleg tanítónő Ujpestre helyezte át.

— **Névmagyarosítás.** Fischer Lajos ujpesti lakos, belügyminiszteri engedéllyel Faragóra magyarosította a nevét.

— **Veletlenségéből.** Lapunk f. é. 39. számának »Illek Vincze jubileuma« című közleményében a tisztelgő küldöttségek közül veletlenségéből kimaradt az »Ujpesti Polgári Kaszinó« küldöttsége, amelynek nevében Czipauer János üdvözölte az ünnepelt esperesplebánost. A tisztelgő küldöttségek száma tehát nem 16, hanem 17 volt.

— **Esküvő.** A róm. kath. templomban kedden délután tartá esküvőjét Marczus János helybeli iparos, Florkevicz Adél kisasszonnyal, miután már delelőtt az anyakönyvvezető kötötte meg közöttük törvényesen a holtonmíglan tartó frigyét. A templomban diszes közönség jelent meg, hogy az ifju, szép párna adott papi áldást a maga szerencsekívánatai-

val egyesítse. Számtalanköcsi vitte a szertartás után a vendégeket a Deak-utcai szülei házba, hol a legjobb kedélyű nászlakoma hajnalhasadtáig tartott.

— **Egy nemes tett.** Schreiber Gyula építkezési vállalkozó, Ujpesti községének bokréta ünnepélye alkalmával 400 koronát adományozott mint segélyalapot az ujbudai elszegényedett és az elszegényedés küszöbén álló iparosok segélyezésére. Ez összeget a mai napon az ujbudai ipartestület elnökségének azon igérettel szolgáltatta át, hogy ezen alapot, minden újabb építkezései alkalmával a bokréta ünnepélyek napján gyarapítani fogja. A páratlanul álló nemes tett: önmagát dicséri.

— **Vége az osztrák értéknek.** Három hónap múlva, vagyis 1900. január elsejével 40 éves fennállás után megszűnik az »osztrák érték« és helyébe a korona-érték lép törvényes érték gyanánt. Az 1856-ik bécsi érme-konferencia elhatározta, hogy az ezüst értéket fentartja s e határozat alapján 1857. szept. 19-én jelent meg a császári pápens, amely az osztrák érték behozatalát elrendelte. Alapját ennek az értéknek az új érmefont képezte, a melyből 45 darab forintos verettek. A jövő év január hó 1-től kezdve az államháztartás és minden nyilvános elszámolás korona-értékben vezetendő és eszközözendő. Ettől az időtől kezdve a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok, intézetek és egyesületek is korona-értékben kötelesek vezetni könyveiket.

— **Az ujbudai telekkönyvi hivatal.** Az Ujpesten föllalított új kir. járásbírósgót az igazságügyminiszter telekkönyvi ügyekben bírói hatáskörrel is fölrüházta, miért is a budapesti törvényszék tudatja, hogy 1900. január hónap 1-étől kezdve Ujpest közseg telekkönyvi betéteit az ujbudai kir. járásbírósgal, mint telekkönyvi hatóságnak fogják kezelni. Addig is azonban, tehát ez év december 31-ig, az ujbudai ingatlanokra vonatkozó telekkönyvi beadványokat és megkereséseket a budapesti kir. törvényszékhez, mint telekkönyvi hatósághoz kell intézteni.

— **Lépfene Ujpesten.** Sziráki Márton ujbudai tehenésznek, ósz-utca 29. sz. a. istálló-jában két tehene hullott el lépfenében. Az elhullott tehének szabályszerint elásattak az életben maradtak pedig számára nézve 5 darab. Ladányi Zsigmond megyei központi állatorvos által lépfene ellen beoltattak, mindazonáltal figyelmeztetjük a közönséget, hogy a Sziráki tehenészetből egy ideig ne szerezzék be tejszükségletet, mert a lépfenét tej útján az ember is megkaphatja.

— **Esernyő-cseré.** Illek Vincze espereslepbános jubileuma alkalmával f. e. szeptember hó 24-én a parochiáról tévedésből elvitte valaki dr. Schnabl Róbert székelyvárosi gym. igazgató újonatú selyemesernyőjét. Az illető felkeretlik, szíveskedjék azt visszacsereelni a parochián, ahol a sajátját átveheti.

— **Adományok és köszönöt.** A »Nándor« I. ujbudai munkás betegséggyógyító és temetkezési együlethez, mely f. évi július hó 23-án tartotta 30. év fennállásának jubileumát s 3-ik zászlófelavatási ünnepélyét, eddig a következő adományok folytak be: Schoenichen Terez zászlóánya 15 frt. Halamasek Tivadár, Hazai aszfaltipar, Ó Exellentia gróf Karolyi Sándor, Matzek Karoly, Oberbauer Alajos utóda, Ujpesti közseg előjárósága 10—10 frt. Krámer József és neje 7 frt. Becher Antal, id. Emmerlieng Ferencz és neje, Ehrenwald Simon, Ehrenwald Vilmos, Freyer von Emil, Fróly Leonard és neje, Filchoru András, Gersabek Nándor és neje, dr. Hedervári Soma és neje, Kárpáthy József, Kilián Gábor és neje, Kazda József, Lindt János, Lövy David, Lukatsovics Vilmos, Reiter György és neje, Sitkovszky Mária, Székely Lajos, Zsoldos János, »Türr István« hadastyán egylet női oszt., Ujpesti ipartestület, ifj. Ráday Gedeon gróf jót. egylet, Ujpesti róm. kath. egyház, Ujpesti izr. hitközség, »Kossuth« jót. női egylet, Ujpesti kormárosok ipartestülete 5—5 frt. Borzsenszky József és neje, Obkracsil Jakab 4—4 frt. Dattler Alajos és neje, Emmerlieng Rezső és neje, Emmerlieng Antal és neje, Emmerlieng Ferencz és neje, Gödölley György és neje, Hutossy Nándor és neje, Heitscher Karoly, Hutter Ferencz és neje, Herpka Karoly és neje, Kuzmanics András, Kovács András, Laszkovits József, Mauthner testvérek, Máté Ambrus és neje, Mészáros Julis, Moravetz Ferencz és neje,

id. Rabel Péter, Roth Adolf és neje, Schaffer József és neje, Schatten Mátyás, Schöber Karoly és neje, Széchenyi Ignác és neje, Wuttke Ferencz és neje, Ujpesti önkéntes tűzoltó egylet, Ipartestületi betegs. pénztár 3—3 frt. — Bauer Ferencz és neje, Kalapossegédek betegséggyógyító és temetk. egylete 2.50—2.50 frt. Alténbach Ferencz és neje, Bischoff Frigyes és neje, Bieber Antónia, Berner György és neje, özv. Bárányos Jozsefné, Blitzner Karoly és neje, Csepreghy Pál és neje, Czauner Ilona, Csermák János és neje, Csáh Josefa, Dvorzák Antal, Erker András és neje, Fuchs Antal és neje, Faragó László és neje, Gölsinger Vilmos és neje, Gönczöl Ferencz Gubán Mihály és neje, Gersabek Ferencz, Gutkopf György és neje, Grill Mátyás és neje, Hampl Antal, Heissler Soma és neje, Holub János, Haberberger Katalin, Hiros János és neje, Holub Vincze, Kleitsch Antal és neje, Korén Mihály, Keitész József, Krvacsik Márton, Kovács Imre, Klikár Adolf, Karaszek Ferencz és neje, Kócsa József és neje, Komarek János, Kohár Ede, Lagler Ferencz és neje, Mihalichka József, Nürnbergi Karoly és neje, Papp Lőrincz és neje, Pinksz Lujza, Perli Francziska, Rischák Venczel, Rebek Gyula és neje, Schmidt János és neje, Stitz János, Sullman József, Scherzer Karoly és neje, Schwecht Karoly és neje, Tóth István, Treisz Sándor és neje, Tóth István, Ulm Mária, Varga Antal és neje, Weinkhardt József és neje, Ujpesti vidéki takarékpénztár, Mauthner-gyári tűzoltó testület 2—2 frt. Antal István és neje, Denninger József, Fink János, Hauke Terez, Hirsch Ferencz és neje, Landerl Terez, Nyirsy Gozsa, Ploch Katalin, Schwecht Frigyes és neje, Sturm János, Schwecht Adolf és neje, Tenk Károly és neje, Uhlík Cecília, Waldrahn János és neje 1.50—1.50 frt. Angsbach Karoly, Abramics Sebestyén és neje, Bures Klára, Bauer Alajos és neje, Broško János, Dingel Péter és neje, Fajon József és neje, Fuchs testvérek, Gyuk Lajos és neje, Gulyás Ferencz, Jakszil János, Kajtár Antal, Kadlec Anasztázia, Kohn Seligmann és neje, Kazda Julia, Klein Bernát és neje, Király Antal és neje, Kutrás József, Lipárdy Zuzsanna, Luther Richard, Makony János, Mayer Márton és neje, Minárics Ferencz, Müller Borbála, Mattmann Terez, Mauks János és neje, Nestervál Anna, Németh Alajos, Pollák Róza, Pitsch Anna, Reinprecht Mária, Rischák Borbála, Rábel Zuzsanna, Sonntag Karoly és neje, Steinhübel Mária, Szabatos Simon, Speitler Mihály, Szivencz Vilmos, Szloboduik László, Trupp János, Ványi Erzebet, Vander György és neje, Wukovics Simon, Waleatin Alajos, Zapko Francziska 1—1 frt. Ország Josefa 60 kr. Fuchs Antal és neje, Kleiber Karoly, Latzko József, Mellerer Jakab, Manner Jakab, Mauritz Gyula és neje, Stefl Borbála, Su-ek András, Till Zuzsanna 50—50 kr. Tóth Mária 30 kr. — Az egylet vezetősége legbensőbb köszönettel fejezi ki ezen adományokért és kéri egyszerre mind azokat, kik még eddig a zászlószegeket be nem verték, szíveshadjenek azt, mely minden vasárnap az egyleti helyiségben (Lőrincz- és Liliom-u. sarok, Gersabek-felé vendéglő) tartatik, elintézni.

IRODALOM.

Az aradi vertanuk emlékének szentelt a »Képes Családi Lapok« illusztrált szépirodalmi hetilap legközelebbi számát, mind a tizenhárom vertanuk arcképét közli életű reprodukcióban, nagy képen mutatja be a véres tragoedia egy legérthetlenebb s azért legajlasabb momentumát és gróf Bathányi Lajos kivégeztetését is stb. stb. El nem mulaszthatjuk olvasó közönségünk figyelmét erre a páratlanul olcsó lapra felhívni, melynek előfizetési ára: egy évre 6 frt., félévre 3 frt. negyedévre 1 frt. 50 kr. Mutatványszámot ingyen küld kívánatra a kiadóhivatal (Budapest, VI. Szoldy-utca 11 sz.).

— **A perzsa Nagy Sándor.** (Alexandros) Világrendítő hős, az ó-kor Napoleonja. Az anyja azt álmodta egy éjszaka, hogy kebléből pálmafa nő ki, mely felemelkedik a magasba, hatalmas lombkoronája messze árnyékot vet. Az álom beteljesült. A szép királynő nem pálmafát szült, hanem egy hatalmas fiút. A leg-hatalmasabbak közül valót, akik valaha csak megváltoztatták a föld térképét. Ő hatalmasat fordított rajta. Mikor ő született, volt az ó birodalmuk egy kis ország, körül apró kis szomszéd államokkal. És mikor meghalt, volt

a föld egyetlen nagy ország; az ő birodalma. Hatalmas koporsója valóságos mosgó-házban feküdt, úgy vontatták a sírjába a világ hatalmas urát, az ó-kornak Hanniballal együtt legnagyobb hadvezéré, aki halálos ágyán még egyszer, utoljára, elvonultatta maga előtt pompás seregét s lankadó kézzel utolsó istenhozzádot intett kedves katonáinak.

Egy világ dőlt össze halála után, vele a görögség legtündöklőbb alakja szállt sírba. Nem maradt utánna más, csak egy gyönyörű szép mozaik a nápolyi muzeumban, az issosi csata világhírű képével, meg remek domborművekkel gazdagon felékesített márvány sarkophagja, melyet Konstantinápolyban őriznek. Meg egy nagy tanulság: az amit Carlyle is kifejezett, hogy a világnak nincs szüksége hadvezérekre, hanem cultur-ferfiakra. Alexandros hadi tetteiről megfeledkezett a világ, culturális hatása maradandó, az századokkal túlélte őt. Ezt a hatást illeti meg 60 lap abból a 70—80 lapból, amit a világtörténet nagy könyveiben Alexandros elfoglal. Ezt a hatást tárgyalja a »Nagy Képes Világtörténet« is most megjelent 39-ik füzetében. E remek könyv különben közli az emlékeket is, sarkophagjának mind a négy oldalát s az issosi csata világhírű mozaikját, még pedig eddig a legökéletesebb reprodukcióban.

E nagyszerű mű 12 kötetben lesz teljes. Szerkesztője Marczali Henrik egyetemi tanár, a görögökről szóló kötet szerzője dr. Gyomlay Gyula akadémikus. Egy-egy kötet ára díszes félbőrkötesben 8 frt.; füzetenként is kapható 30 kr.-jával. Megjelen minden heten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Rozsa Testvérek, Irod. Int. Rt. Budapest, VIII. Üllői-ut 18.) s minden hazai könyvkereskedés útján.

A »Rejtélyes Világ« a legerdekesebb magyar hetilap, szeptember 17-iki (38.) száma, gyönyörű színes borítékban, 3¹/₂ teljes íven, vagyis 32 oldalon, szenzációs tartalommal jelent meg. A többi között ebben a számban kezd meg közölni maga Siraki Ferencz szerkesztő a brunóczi rejtélyes jelenségeket, a melyek nemcsak országszerte, hanem még a külföldön is óriási fölfűnést keltettek s a melyek iránt most már Ó Felsége a király is élesen érdeklődik. Siraki Ferencz szerkesztő közvetlenül a helyszínen, Brunócson és Vág-Ujhelyen szerezte be a feltétlenül hiteles adatokat és információkat ez ügyben szereplő személyiségektől, s ebben a számban teljes 16 oldalon, a lehelő legreszletesebben magát a rendkívül érdekes és szenzációs tünemények lefolyását ismerteti a szemtanúk vallomásai alapján. Az érdekesítő közleményhez több kiváló személyiség eredeti levele és egy alaprajz van csatolva. — A legújabb (szeptember 24.) szintén rendkívül érdekes 20 oldalnyi terjedelmű szám tartalmából pedig legyen elég e helyütt csak a következőket kiemelni: Tömörüljünk (Irtá: Siraki Ferencz) — Hazai széanszók (Palinay festőművész szelleme). — Spirituálisztikus jelenségek Mozes öt könyvében. — A szellembuvariat irányszemei (Irtá: Madách Adár). — Tárca különös jelenségek. — Egyről-másról: A bastyak kísértetei (Irtá: Jósika Kálmán báró). — Szellem-fénykép. — Az agyvelő suya és a szellemi tehetőség. — Dreyfus szabadlábán (Egy asztrológus jóvendülésének beteljesülése). — Telepátia stb. stb. — Rendkívüli melléklet: A brunóczi rejtélyes jelenségek folytatása, több illusztrációval. — A »Rejtélyes Világ« állandó könyvtáka mellékletként közli: Aksakow Sándor, a neves orosz államtanácsosnak híres művét, melynek címe: Animizmus és spiritu-alizmus, igen szép s feltűnő illusztrációkkal. A folyton érdekesítő tartalommal megjelenő hetilap előfizetési ára mindössze is csak: Egész évre 6 frt., félévre 3 frt., negyedévre 1 frt. 50 kr. Egyes szám ára 12 kr. Vasúti állomásokon és vidéken: 15 kr. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Üllői-ut 12.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. K. urnak. Tévedni mőtőzattik. Nincs alvás álom nélkül, vagyis az ember alvásközben mindvégig álmodik, még ha a legmélyebben alszik is, s mennél mélyebben alszik, az álom életének annál messzebb eső szakára nyulik vissza s annál jobban távolodik a valóságtól. É. viszont, azok, a kik azt mondják, hogy nem álmodnak, csalódásban vannak — Hiszen az agy szakadatlanul és így alvás közben is működik. Az emlékező tehetőség azonban sokaknál hiányos, s a megfigyelő tehetőség csak az elszunnyadás s az ébredés idejében éber, de azért az alvás nem a »halál testvére«, mint Homer mondja, hanem ellenkezőleg az »élet testvére.«

Legfinomabb „Ivory“ levélpapírok elegáns dobozokban.

Ujpesti látkepes levelezőlapok 13 felvételben,

— továbbá virágos-, kottás-, művész- és más mindennemű levelezőlapok. —

Levelezőlapgyűjtő-albumok

a legesinosabb és legdiszesebb kivitelben, 60 krtól 6 frtig.

Fényképalbumok, emlékkönyvek, a legdiszesebb kivitelű **katholikus és református imakönyvek.** — Mindennemű **üzleti könyvek, üzleti nyomtatványok** u. m. számlák, **szállítólevelek, levélborítékok czimvel,** továbbá **eljegyzési és esketési értesítések, báli meghívók** és mindennemű **a papírszakmába vágó czikkek**

legolsóbb árakban és legszolidabb kiszolgálás mellett

SCHÖN BERNÁT

könyvkereskedő, papir- és nyomtatványszállító

Ujpest, Árpád-ut 15.

Fióközlet: István-tér és templom-
uteza sarkán.

É r t e s i t é s.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek becses tudomására adni, hogy teljesen újonnan felépült, megnagyított és újonnan berendezett

PANNONIAÁHOZ

czimzett kávéházamat Árpád-ut 48. szám alatt augusztus hó 10-én megnyitottam.

Nagyérdemű közönség! Mielőtt e nagyobb szabásu helyiségemet igen tisztelt vendégeim becses rendelkezésére bocsátottam, bátorkodom felemlíteni, hogy sem költséget, sem fáradságot, sem pedig időt nem kimélve főtörekvésem oda irányult, miszerint a főváros legnagyobb és legfényesebb kávéházaival minden tekintetben a versenyt kiállhassam és ebből kifolyólag a kor haladásával lépést tarthassak.

Tudva pedig azt, hogy Ujpest nagyrabecsült közönsége mindenkor becses támogatásával ajándékozott meg, — iparkodni fogok ezt csekélységemtől telhetőleg ezután is méltányolni a szerint, hogy ugy a kényelem, mint az egészség szempontjából, kellemes szórakozást nyújthassak, valamint kifogástalan és előzékeny kiszolgálással, mindenféle tekintetben méltó legyek továbbra is igen tisztelt vendégeim nagyrabecsült pártfogására.

Naponta kitünő cigányzene, kifogástalan italok, hideg ételek, a legújabb tekeasztalok, mindenféle szórakoztató játékok valamint az összes hazai és külföldi napi- és hetilapok.

A legpontosabb kiszolgálásról biztosítva nagyon tisztelt vendégeimet, ismételve azon alázatos kérésemet, hogy becses támogatásukkal engem továbbra is megajándékozzanak méltóztatásukkal.

Kiváló tisztelettel

Allandó bérkocsi-állomás Deicht Gézától.

8—

Feldmann József

a »Pannonia« kávéház tulajdonosa.